

ПРОФ. Д-Р ИК. Н. КАМЕН МИРКОВИЧ ЧЕСТВА 70-ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ

На 20 април 2010 г. катедра “Икономикс” на Университета за национално и световно стопанство отбеляза с тържествено честване и *научен симпозиум* на тема “*Стопанство и икономика*” забележителен троен юбилей – *70 години от рождението, 40 години преподавателска работа и 45 години научна дейност на проф. д-р ик. н. Камен Миркович.*

На честването на юбиляра, известния учен, бивш ректор на УНСС, ръко-водител и дългогодишен преподавател в катедра “Икономикс” присъстваха като гости и участници в организирания научен форум много бивши и настоящи преподаватели от катедра “Икономикс” и други катедри и факултети на УНСС, сродни катедри от Икономическия университет - гр. Варна и Стопанска академия - гр. Свищов, научни сътрудници от Икономическия институт на БАН, редактори на специализирани икономически списания, завършили и продължаващи обучението си студенти от специалностите “Макроикономика” и “Икономика”.

Във встъпителното си слово ръководителят на катедра “Икономикс” *проф. д-р Трайчо Спасов* поздрави юбиляра и изтъкна огромните му научни приноси в извършените многобройни изследвания, заслугите му в развитието на катедра-тата и научното израстване на преподавателския ѝ състав, научното ръковод-ство на редица успешно защитили докторанти и дипломанти, преподава-телската работа и обучението на поколения от студенти.¹ Той припомни успешните изяви, инициативността и организаторските умения на проф. Камен Миркович като заместник декан (1979-1987 г.) и декан (1987 г.) на Общико-номически факултет, първи зам.-ректор и зам.-ректор по учебната работа (1987-1989 г.), ректор на УНСС през периода 1993-2003 г., ръководител на катедра “Икономикс” от 1991 до 2000 г. От свое име и от името на членовете на катедрениия колектив проф. Спасов изрази благодарност към юбиляра и му пожела крепко здраве, лично щастие, нови творчески постижения.

От името на ректора на УНСС *проф. д-р Борислав Борисов* поздравления към юбиляра поднесе *проф. д-р ик. н. Стати Статев* – първи зам.-ректор на УНСС и зам.-ректор по обучението в бакалавърска степен и международно сътрудничество. В поздравителния си адрес ректорът на УНСС подчертава, че проф. Камен Миркович е уважаван от колегите високателен преподавател и учен със свое авторитетно име в областта на математи-ческото моделиране в икономиката, теорията на икономическите системи, икономическата кибернетика. Проф. Борисов изразява убеденост, че всеот-дайната работа на юбиляра ще продължи и му пожелава много творчески сили, честити дни и успехи във всички начинания.

¹ Пълният текст на встъпителното слово на проф. Трайчо Спасов е публикуван отделно в този брой на сп. “Икономическа мисъл”.

Проф. д-р ик. н. Камен Миркович беше сърдечно поздравен и от гостите и участниците в научния симпозиум. С поздравителни адреси, изпълнени с дълбоко уважение и топли думи, към юбиляра се обърнаха *доц. д-р Атанас Казаков* – декан на Общикономическия факултет в УНСС, *проф. д-р Трайчо Спасов* – ръководител на катедра “Икономикс” в УНСС, *проф. д-р ик. н. Ивона Якимова* – ръководител на катедра “Обща икономическа теория” в Икономическия университет – Варна, *проф. д-р Любен Кирев* – ръководител на катедра “Обща теория на икономиката” в СА “Д. А. Ценов” - Свищов, *доц. д-р Дянко Минчев* от катедра “Икономика” в Русенския университет, *доц. д-р Димитър Тадаръков* – ръководител на катедра “Икономика на туризма” в УНСС, *доц. д-р Зоя Младенова* – зам.-ректор на Икономическия университет - Варна, *Калоян Димитров* – председател на Студентския съвет в УНСС. Всички те отбелязаха творческите успехи на проф. Миркович, отразени в публикуваната от него научна и учебна литература, които оставят трайна следа в икономическата наука и преподаването, неговата упоритост и визиска-телност, допринесли за израстването на много млади научни работници.

Проф. д-р ик. н. Камен Миркович изнесе пред участниците в научния симпозиум *академично слово* на тема “*Стопанство и икономика*”. Централно място той отдели на въпроса дали има същностни и предметни разлики между стопанството и икономиката. В отговор на този въпрос проф. Миркович изрази становище, че стопанството е по-широко понятие от икономиката, т.е. икономиката е винаги стопанство, но стопанството невинаги е икономика. Може да се говори за две основни разновидности на стопанството – *икономическо* (то е икономиката) и *неикономическо*. Исторически първо се е появило стопанството (тогава то е било само неикономическо), а по-късно възниква и икономиката, която се надгражда над стопанството. Сега едновременно и едно до друго могат да съществуват (при това взаимодействайки си) неикономическото и икономическото стопанство. Днешната им *многопластова структура* разкрива тяхното последователно възникване и развитие в човешката история. Икономиката израства от стопанството като от своя *първична основа*. Затова според проф. Миркович стопанството трябва да се разглежда като *първична икономика*, като *протоикономика*. *Оскъдността на ресурсите* е достатъчният белег за идентифициране на стопанството. Този белег се при-внася и в икономиката, затова икономиката продължава да бъде стопанство, но в нея се появява и нещо ново – собствеността върху богатството. Именно *разпределението на дохода според собствеността върху богатството* е достатъчният белег за идентифициране на икономиката. Проф. Миркович дефинира “поддържаща сфера” като основна област от човешката дейност, в която се създава и употребява *богатството*. Според критерия възпроизводствен обхват той разграничи и изведе характеристиките на пет основни форми на поддържащата сфера - *консуматорство, стопанство, икономика, пазарна икономика, финансова пазарна икономика (развита пазарна икономика)*.

Повдигнатите в академичното слово интересни теоретични проблеми предизвикаха участниците в симпозиума към оживени разисквания, изказване на мнения по избраната тематика на симпозиума и по други теоретични направления, поставяне на въпроси към проф. Миркович.

Проф. д-р ик. н. Пано Лулански (УНСС) насочи вниманието върху разликите между стопанство и икономика като разгледа въпроса за периодизацията на етапите на материалното развитие на човешкото общество. Той синтезира няколко ключови думи, които могат да се приложат като критерии за периодизацията. В тях проф. Лулански включи преди всичко осъзнатата и целеположена в дейността потребност, способностите на индивида, собствеността, системоформиращите функции, поддържащи обществото, институционално-юридическите и институционално-икономическите страни (правила, норми, институции).

В изказването си ст. н. с. I ст. д-р ик. н. *Васил Тодоров* (ИИ на БАН) изведе на преден план връзката стопанство – икономика – общество. Той отбеляза, че в последните фундаментални методологически изследвания и публикации на проф. К. Миркович и особено в книгата му “Полезност и стойност” е извършен синтез на концепциите на класическата теория и субективната теория за стойността. Тези изследвания заслужават да намерят признание както у нас, така и по света. За целта той препоръча превода и издаването им и на английски език с подкрепата на катедрата и УНСС.

Проф. д-р Любен Кирев (СА “Д. А. Ценов” – Свищов) приведе като при-мери някои от по-известните в историята на икономическата мисъл етапизации на развитието на човешкото общество - на Фридрих Лист, Густав Шмолер, Карл Маркс, Уолт Уитмън Ростоу, Даниел Бел. Те прилагат специфични критерии за периодизация на общественото развитие, но никой от тях не е издигнал и научно обосновал възпроизводствения обхват на т.нар. от проф. Миркович поддържаща сфера. Докато при Ростоу критериите за етапизация на отделните стадии са различни, при Д. Бел осевите принципи са два, проф. Миркович предлага монистичен, “монофундаментален” критерий, а именно *въз-производственият обхват на поддържащата сфера*. С това се обособява нов, оригинален, научно и логически издържан “осев” принцип за периодизация на етапите на развитие на човешкото общество, на основата на който проф. Миркович разкрива и същността на поддържащата сфера, нейните основни и допълващи форми, чрез които основните форми на поддържане добиват пълен и цялостен вид. Възприетият подход прави възможно икономическото знание да бъде подредено исторически и логически като развиваща се и самоусъвършенстваща се система, в която възникват и се разкриват все “нови и нови празни непроучени полета”.

В доклада си доц. д-р *Марчо Марков* (УНСС) разгледа различни аспекти на институционалните изменения в икономиката. Въпросът за създаването на единна икономическа теория за институционалните изменения днес се смята за една от важните области за развитието на съвременната теория. *Позитивната* икономическа теория за институционалните изменения трябва да

предлага удовлетворително решение на три стандартни задачи, стоящи пред всяка научна теория: да опише подробно същността, съдържанието и видовете институционални изменения; да обясни характера на тези изменения с термините на икономическата теория; да предскаже възможните институционални изменения в бъдеще и влиянието, което тези изменения оказват върху институционалната среда. *Нормативната* икономическа теория на институционалните изменения решава своите задачи за изработката на препоръки по отношение на желаните институционални изменения в тясна връзка с решаването на задачата за предсказване в рамките на позитивната теория на институционалните изменения.

Доц. д-р Вл. Владимиров (ИУ-Варна) представи доклад за стабилизационната роля на фискалната политика, подложена на преосмисляне във връзка с глобалната икономическа криза. При ниска инфлация и още повече при тенденции към дефлационна рецесия възможностите на паричната политика да поддържа свиващото се търсене са силно ограничени, позитивните ефекти на фискалната политика се засилват, защото при ниско равнище на лихвените проценти не може да има голям ефект на изтласкване. България, която е една от страните в ЕС с най-ниско равнище на публичния дълг и значителни фискални резерви, заложи в своята стратегия по време на кризата на бюджетни икономии и поддържане на балансиран бюджет в името на фискалната стабилност и доверието на инвеститорите.

Трансформацията на стопанската структура в края на ХХ и началото на ХХI век разгледа в доклада си *гл. ас. д-р Красимир Керчев* (УНСС). Като проследи динамиката на икономическите отношения и стопанствата през миналото столетие, той очерта основните характеристики на "новата икономика". Динамичните промени от средата на века са свързани с ускореното внедряване на новости в стопанския живот. Най-висока норма на растеж показват отраслите, които не са съществували преди това и в които се осъществяват най-много нововъведения - електроника, самолетостроене, лекарствени средства, синтетични и композиционни материали и др. При новите условия изследователската и иновационната дейност са едни от главните фактори на икономическия растеж, определящи конкурентоспособността на отделните фирми, икономическите, стратегическите и политическите позиции на държавите, равнището на развитие и стандарта на живот в обществото.

С изказвания, поздравления и интересни въпроси към юбиляра, свързани с академичното слово и тематиката на научния симпозиум, се включиха също чл.-кор., проф. д-р ик. н. Иван Ангелов (ИИ на БАН), доц. д-р Г. Гошев (УНСС), доц. д-р В. Вълчанова, ст. ас. Ив. Беев (УНСС) и др.

В заключение проф. К. Миркович отговори на някои от дискуссионните въпроси, поставени в изказванията на участниците в симпозиума, и им благодари за благопожеланията.

Доц. д-р Вера Пиримова